

Crna Gora
Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

Adresa: Bulevar sv.
Petra Cetinjskog 130,
81000 Podgorica,
Crna Gora
tel: +382 20 244 145
www.gov.me/mmp

Br. 09-01-056/22-722/1

08.11.2022

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za
finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2023. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navešti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ Institucionalno obrazovanje i van institucionalno	☐ Održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ Nauka	☐ Tazita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ Umjetnost	☐ Rodna ravnopravnost
☒ Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ Kultura	☐ Borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ Tehnička kultura	☐ Borba protiv bolesti zavisnosti

2 PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2023. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Saglasno članu 7 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, Strategija manjinske politike predstavlja strateški dokument kojim Vlada Crne Gore definiše mjere za sprovođenje ovog Zakona i unaprijeđivanja i zaštitu prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i njihovu punu integraciju u crnogorsko društvo, uz očuvanje etničkih, jezičkih i kulturoloških specifičnosti.

Strateški cilj je Strategije manjinske politike je ačanje postojećih institucija i dosljedna implementacija zakonodavnog okvira čime će se u praksi omogućiti dalje unapređenje statusa manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednicu u crnogorskom društvu.

Prvenstveno riječ je o oblastima zaštite kulturnog identiteta, obrazovanju, informisanju, promovisanju jezičke različitosti, tradicije, običaja i drugih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, dok je djelotvorno učešće manjina u javnom i političkom životu jedna od osnovnih intencija u međunarodnim standardima, a koje je prepoznato i kroz domaće zakonodavstvo i praksu. Vizija Iministarstva ljudskih i manjinskih prava jeste izgradnja Crne Gore kao interkulturalne države, odnosno da pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica budu u potpunosti integrirani u crnogorsko društvo, uz očuvanje i unapređenje njihovih posebnosti u oblastima kulture, obrazovanja, tradiciji, običaja i drugih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica

Prioritetni problemi iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija a predviđeni su Strategijom manjinske politike;

Kao prioritete u 2023. godini, postavljamo rješavanje problema u sljedećim oblastima:

- Upotreba manjinskih jezika,
- Kultura
- Obrazovanje
- Informisanje
- Djelotvorno učešće manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnom i političkom životu,

Način doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema:

Upoznavanje celokupne javnosti u Crnoj Gori sa pravima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.
Prezentiranje javnosti tradicionalno dobrih međuetničkih, međukonfesionalnih i međukulturalnih odnosa U Crnoj Gori.

Istraživanja o demografskim, ekonomskim, pravnim, socijalnim, kulturnim, jezičkim i drugim aspektima koji determinišu položaj manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Kontinuirano sprovoditi istraživanje, na osnovu kojeg se prate promjene u stavovima građana po pitanju diskriminacije prema pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Razviti svijest o važnosti očuvanja i unapređenja kulture, istorije i jezika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Uraditi istraživanje o izraženosti diskriminacije prema manjinskim narodima i drugim manjinskim nacionalnim zajednicama u Crnoj Gori.

Mjerenje etničke distance odnosno istraživanje koje daje sliku o interetničkim odnosima Organizovanje tematskih okruglih stolova/radionica u cilju ukazivanja na ekonomske, pravne, socijalne, kulturne i druge aspekte koji determinišu položaj manjinske populacije.

Ispitivanja javnog mnjenja u pogledu mogućnosti participacije i aktivnog učešća u donošenju odluka koje se direktno tiču manjina na svim nivoima osnažuje participativni proces u kojem manjine imaju odgovarajuću ulogu.

U cilju promovisanja, očuvanja i unapređenja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, poželjno je potpisivanje značajnih Memoranduma o saradnji sa organima lokalnih samouprava koji imaju za cilj sprovođenje, kontinuirano praćenje i implementaciju principa afirmativne akcije za pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

UPOTREBA JEZIKA I PISMA

Lingvistička slika prema podacima Zavoda za statistiku (MONSTAT) u Crnoj Gori je sledeća: srpskim jezikom govori 265.895 ili 42,88 % stanovnika, crnogorskim jezikom govori 229.251 ili 36,97 % stanovnika, albanskim jezikom govori 32.671 ili 5,27 % stanovnika, bosanskim jezikom govori 33.077 ili 5,33 % stanovnika, romskim jezikom govori 5.169 ili 0,83% stanovnika i hrvatskim jezikom govori 2.791 ili 0,45% stanovnika.

Zakonom o manjinskim pravima i slobodama dato je i pravo na upotrebu svog jezika i pisma. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama preciznije se definišu određeni pojmovi, pa se tako „značajan dio” zamjenjuje se riječima: „najmanje 5%”, dakle u jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih

nacionalnih zajednica čine većinu ili 5 % stanovništva, prema rezultatima dva posljednja uzastopna popisa, u službenoj upotrebi jezika tih manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Nacin doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema upotreba maternjeg jezika i pisma manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica:

Upoznavanje celokupne javnosti u Crnoj Gori sa pravima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica o slobodnoj upotrebi manjinskih jezika.

Edukacija državnih i lokalnih službenika o primeni zakonskih normi o pravima na upotrebu maternjeg jezika u Crnoj Gori.

Upoznavanje državnih i lokalnih službenika i namještenika sa konceptom upotrebe jezika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Organizovanje tematskih okruglih stolova/radionica u cilju ukazivanja na pravo korišćenja maternjeg jezika na ličnim dokumentima u Crnoj Gori.

Organizovati kampanje, tribine, okrugle stolove, reklame sa ciljem promocije jezika manjinskih naroda.

Izdavanje brošura o manjinskim jezicima u Crnoj Gori.

Sprovoditi istraživanje upotrebe manjinskih jezika u organima lokalne samouprave i državnim organima.

Unapredit primjenu prava na upotrebu maternjeg jezika u pravosudnom sistemu.

Željeno stanje koje se želi postići projektima:

Povećanje broja pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica sa konceptom upotrebe jezika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Upotreba manjinskih jezika na svim nivoima.

Uvećan procenat korišćenja maternjeg jezika na ličnim dokumentima u Crnoj Gori.

Unaprijeđena primjena maternjeg jezika u prevosudnom sistemu

Procjena broja korisnika koji će biti obuhvaćeni navedenim aktivnostima: zainteresovana javnost Crn Gore, 150 službenika lokalne samouprave; najmanje 100 zaposlenih u državnoj upravi i sudstvu; najmanje 300 osoba manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji su obuhvaćeni kampanjama o značaju očuvanja i upotrebe manjinskih jezika;.

Indikator: slobodna upotreba manjinskih jezika, očuvanje i unapređenje stanja manjinskih jezika u Crnoj Gori, broj sprovedenih edukacija/kampanja, broj sprovedenih t reninga, broj organizovanih tematskih okruglih stolova/radionica.

OBRAZOVANJE-Sistemski zakoni u oblasti obrazovanja uvažili su koncept opšte ustavne garancije o obrazovanju manjina, na nivou opštih ciljeva i principa obrazovanja i pojedinačnih odredbi. Suštinski, sistem je usmjeren na integraciju manjina, uz očuvanje njihovog identiteta.

Učenici manjinskih zajednica imaju pravo za obrazovanje na maternjem jeziku. Akcenat je na nastavnom planu i programu koji uključuje teme iz domena maternjeg jezika i književnosti, istorije, umjetnosti, kulture, maternjih jezika manjina i druge sadržaje koji promovišu međusobnu toleranciju i suživot.

Promovisanje međusobnog razumijevanja i tolerancije ogleda se u koncipiranju obaveznih i izbornih predmeta. Naime, znanja i vještine u oblasti ljudskih prava i vrijednosti interkulturalizma učenici stiču u okviru obaveznih i izbornih predmeta. Takođe, školama je data obaveza da u okviru otvorenog kurikuluma uključuje 20 % nastavnih sadržaja koji će kreirati nastavnici u saradnji sa lokalnom zajednicom što značajno doprinosi ostvarivanju prava na izučavanje lokalnih specifičnosti.

Način doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema:

Upoznavanje javnosti kroz obrazovni sistem u Crnoj Gori sa kulturom, tradicijom, običajima jezicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Organizovanje kampanja u opštinama gde manjinski narodi čine većinu ili značajan dio stanovništva sa upoznavanjem zakonskih normi o pravima manjinskih naroda u oblasti obrazovanja.

Upoznavanje sa principima afirmativne akcije prilikom upisa i školovanja predstavnika manjina u obrazovnim ustanovama u Crnoj Gori.

Kampanje za širu javnost u cilju ukazivanja na implementiranju zakonskih normi koji pospešuju obrazovanje manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Organizovanje tematskih okruglih stolova/radionica u cilju ukazivanja na prava izučavanja kulture, tradicije i jezika manjina u obrazovnom sistemu u Crnoj Gori.

Informisanje/edukacije/treninzi o zakonskim mjerama za poboljšanje i realizaciju prava manjinskih naroda U oblasti obrazovanja u Crnoj Gori.

Upoznavanje i stručna promocija istaknutih kulturnih i naučnih predstavnika pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica učenicima/ma osnovnih i srednjih škola u Crnoj Gori.

Izdavanje brošura koja afirmišu obrazovanje pripadnika manjinskih naroda na Univerzitetima u Crnoj Gori.

Promovisati izdanja, posebno stvaraoca pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u oblasti obrazovanja koja doprinose međukulturnoj raznolikosti i razumjevanju.

Organizovati promociju zastupljenosti obaveznih nastavnih-programskih sadržaja u obrazovnom sistemu Crne Gore iz oblasti kulture i istorije manjina u opštinama gdje manjine čine većinsko ili značajan deo stanovništva.

Organizovati radionice o borbi protiv predrasuda i stereotipa smanjenju etničkog distanciranja među učenicima u školama.

Promovisati i održati radionice o jednakosti i toleranciji među učenicima u školi.

Promovisati kulturnu i jezičku raznolikost manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u obrazovnim institucijama.

Upoznavanje učenika/ca osnovnih i srednjih škola sa posebnostima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

Motivacija i podrška maturantima/kinjama iz redova manjinskih naroda za upis na visokoškolskim ustanovama u Crnoj Gori.

Motivacija i podrška maturantima/kinjama iz redova manjinskih naroda za upis na visokoškolskim ustanovama u zemljama regiona

Željeno stanje koje se želi postići projektima:

Upoznavanje javnosti, stručne javnosti, akademske zajednice, pripadnika/ca manjina sa kulturnim, istorijskim i jezičkim posebnostima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica

Procjena broja korisnika koji će biti obuhvaćeni navedenim aktivnostima: Opšta zainteresovana javnost, 150 pripadnika stručne i akademske zajednice ; najmanje 100 srednjoškolsaca pripadnika manjina motivisano za upis u visokoškolske ustanove.

Indikator: broj sprovedenih edukacija/kampanja/istraživanja; broj sprovedenih treninga, broj organizovanih tematskih okrughli stolova/radionica, broj i tiraž objavljenih brošura

KULTURA (TRADICIJA)

Zakonom o kulturi utvrđen je model ostvarivanja kulture na principima slobode stvaralaštva i poštovanja prava na kulturu, uz ravnopravno

Način doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema Kultura(Tradicija):

Promovisanje kulturnih dobara manjinskih naroda.

Organizovanje manifestacija kulture manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Izdavanje brošura kulture manjiskih naroda u Crnoj Gori.

Organizovanje manifestacija koje pospešuju unapređenje i očuvanje kulturnog nasleđa manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Podsticanje interkulturalnoj razmjeni i bogatstvo različitosti.

Uraditi istaživanje o poznavanju kulture manjina u gradovima gdje manjinski narodi su manje zastupljeni.

Organizovanje aktivnosti o podizanju svijesti o međukulturnom dijalogu u Crnoj Gori.

Promovisanje interkulturalnosti u Crnoj Gori.

Organizovati i promovisati kulturne stvaraoce koji su pripadnici manjinskih naroda. Obelježavanje značajnih datuma manjina u sferi kulture.

Razvijati svijet o međukulturnom razumjevanju.

Promovisati kulturno blago manjina kao nasleđe multikulturalnosti Crne Gore.

Obogatiti bibliotečke fondove i bibliotečke aktivnosti sa sadržajima koji pospešuju upoznavanje kulture i tradicije manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Edukacija , djece, i ukupne javnosti o kuturnom naslijeđu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Organizovanje kampanja promocije kulturnih dobara manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Obuka zaposlenih u relevantnim institucijama o značaju očuvanja i unapređenja kulture manjina

Promocija interkulturalnog dijaloga u Crnoj Gori

Procjena broja korisnika koji će biti obuhvaćeni navedenim aktivnostima: očekujemo da će navedenim aktivnostima edukovati najmanje 300 osoba.

Željeno stanje koje se želi postići projektima:

Povećan procenat djece koji su upoznati sa kulturnim nasljeđem manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Ukupna javnost upoznata sa predstavnicima kulturnih stvaralaca iz redova manjina

Edukovano je najmanje 100 zaposlenih u relevantnim institucijama o kulturnom nasljeđu manjina

Organizovane promocije kulturnih stvaralaca manjina

Organizovane kampanje o interkulturalizmu u Crnoj Gori

INFORMISANJE - za potrebe pojedinih javnih radio-difuznih servisa RTCG može osnivati regionalne radio i televizijske studije s posebnom obavezom proizvodnje i emitovanja regionalnih programa i programa na jezicima manjina, finansijski i tehnički ojačati održivost medija koji imaju program i sadržaje na jeziku manjina, obogatiti sadržaje javnih emitera vezano za kulturu, identitet i sadržaje na manjinskim jezicima.

U okviru informisanja pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica putem štampanih medija u Crnoj Gori najveći broj se izdaje na albanskom, hrvatskom, romskom i bosanskom jeziku. Štampani mediji se uglavnom finansiraju iz sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, izuzev nedjeljnika na albanskom jeziku Koha Javore čije izdavanje finansira Skupština Crne Gore, na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 3 stav 2 Zakona o medijima.

Način doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema:

Održavanje tribina, okruglih stolova, konferencija koje pospešuju informisanje na manjinskim jezicima u Crnoj Gori.

Obuka zaposlenih u Javnom servisu i drugim javnim emiterima za poboljšanje informisanja o manjinskim narodima u Crnoj Gori.

Izdavanje periodičnih štampanih medija koja promovišu interkulturalnost i suživot u Crnoj Gori.

Organizovanje tematskih okruglih stolova/radionica u cilju ukazivanja na probleme informisanja manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Kreirati medijski prostor koji doprinosi kvalitetnijim predstavljanju i informisanju javnosti o kulturi i tradiciji manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Jačati kapacitete novinara i urednika i osoblja Internet portala (medija) da na profesionalan način odgovore standardima manjinskih prava.

Obogatiti sadržaje javnih emitera vezano za kulturu, identitet i sadržaje na manjinskim jezicima. Povećati zastupljenost programskih sadržaja koji se odnose na identitet manjina u medijima.

POLITIČKA PARTICIPACIJA I ZASTUPLJENOST U ORGANIMA VLASTI

Učešće ili zastupljenost pripadnika manjina u političkom i javnom životu Crne Gore ima uporište u postojećem zakonodavstvu.

Ustav Crne Gore u člannu 79, tačka 9 i 10 jemči pravo na autentičnu zastupljenost pripadnika manjina u Skupštini Crne Gore i

skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine znatan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije, kao i pravo na srazmjernu zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave.

Između ostalih posebnih - manjinskih prava Ustavom se jemči i pravo na autentičnu zastupljenost u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije.

Način doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema:

Organizovati kampanje; tribine o pravima zastupljenosti manjinskih naroda u političkom i javnom životu Crne Gore.

Edukovati predstavnike manjinskih naroda o značaju političke participacije, organizovati obuke o političkoj participaciji.

Pravno regulisanje izbornog zakonodavstva u cilju primjene ustavnih odredbi o političkom predstavljanju manjina, na osnovu principa afirmativne akcije.

Upoznavanje javnosti sa Zakonom o izboru odbornika i poslanika, posebno u opštinama gde manjine čine veći iliznačajan deo stanovništva.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
<p>1. Ustav Crne Gore („Službeni list Crne Gore“ br. 001/07 i br. 038/13)</p> <p>2. Strategija manjinske politike , 2019-2023 Politika Vlade Crne Gore u oblasti poštovanja i zaštite prava manjina</p> <p>3. Zakon o manjinskim pravima i slobodama (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 031/06 od 12.05.2006, 051/06 od 04.08.2006, 038/07 od 22.06.2007, “Službeni list Crne Gore”, br. 002/11 od 12.01.2011, 008/11 od 04.02.2011, 031/17 od 12.05.2017)</p> <p>4. Zakon o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola (“Službeni list Crne Gore”, br. 003/20 od 23.01.2020)</p>	<p>1. Ustav Crne Gore http://www.skupstina.me/index.php/me/ustav-crne-gore</p> <p>2. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije</p> <p>3. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/zakoni</p> <p>4. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/zakoni</p>

<p>5. Izveštaji o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u poslednjih 5 godina.</p> <p>6. Informacija o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama</p> <p>7. Četvrti Izveštaj o sprovođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina;</p> <p>8. Peti Izveštaj Crne Gore o sprovođenju Evropske Povelje o regionalnim i manjinskim jezicima;</p> <p>9. Akcioni plan za pregovaračko poglavlje 23 i privremena mjerila za Pregovaračko poglavlje 23</p>	<p>5. https://mmp.gov.me/biblioteka/izvestaji</p> <p>7,8-, 9,-10 http://www.eu.mr/mn/23</p>
--	--

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<p>1. STRATEGIJA MANJINSKE POLITIKE 2019-2023</p> <p>2. Akcioni plan za 2021, 2022 i 2023 godine za sprovođenje Strategijemanjinske politike</p> <p>3. Zakon o manjinskim pravima i slobodama</p> <p>4. Zakon o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola</p> <p>5. Akcioni plan za PP 23, „Pravosuđe i temeljna prava,„ i privremena mjerila za Pregovaračko poglavlje 23</p>	<p>1. STRATEGIJA MANJINSKE POLITIKE</p> <p>Politika Vlade Crne Gore u oblasti poštovanja i zaštite prava manjina, (izrada sve obuhvatne statističko-analiitičke studije o manjinama, Zabрана diskriminacije, Upotreba jezika i pisma, obrazovanje, kultura, informisanje, kolektivni nacionalni identitet, politička participacija, razvojna politika).</p> <p>Poglavljje: Obrazovanje</p> <p>Operativni cilj: Osaženi kapaciteti nastavnog kadra u obrazovnim ustanovama u funkciji ostvarivanja prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica</p>

Aktivnost:
sprovoditi obuke nastavnika značajnih predmeta iz oblasti ljudskih i manjinskih prava sa ciljem povećavanja senzibilitnosti i znanja iz oblasti zaštite manjinskih prava

Analizirati nastavne planove i programe i udžbenike u kontekstu zastupljenosti tema koja su od značaja za manjinske narode i druge manjinske nacionalne zajednice

Poglavlje Kultura i identitet manjina:

Operativni cilji:

Afirmacija kulturnih identiteta manjinskih naroda i drugih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori podržana putem realizovanih mjera i aktivnosti državnih institucija.

Doprinositi očuvanju kulturne baštine manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, kroz organizovanje tematskih okruglih stolova i edukativnih aktivnosti.

Ostvartati saradnju sa Institucijama u cilju zajedničkog obeležavanja značajnih datuma manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori i promociju multikulturalnosti. Promovisati pozitivna pravna rješenja iz oblasti jezika i pisma pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Sprovesti javne kampanje u cilju smanjenja etničke distance i jačanje socialne kohezije.

Organizovati kampanje o institucionalnim i zakonodavnim mehanizmima za zaštitu i unapjeđenje manjinskih prava i sloboda. Izraditi publikaciju i/ili pravnu analizu o institucionalnim i zakonodavnim mehanizmima za zaštitu i unapjeđenje manjinskih prava i sloboda, na crnogorskom, albanskom, romskom i engleskom jeziku.

	<p>Poglavlje: Politička participacija manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori</p> <p>Aktivnost: Edukovati pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica o značaju političke participacije. Izrada analiza o ostvarivanju prava i zastupljenost manjina u Crnoj Gori;</p> <p>Sprovedenje kampanje u cilju promocije prava koja proizlaze iz nacionalnog i međunarodnog normativnog okvira o zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih zajednica; Implementirati treninge za senzibilisanje zaposlenih u javnoj upravi i pravosudnim organima o manjinskim pravima;</p> <p>Organizovati treninge za jačanje kapaciteta institucija, Ombudsmana, nacionalnih manjinskih savjeta, lokalnih samouprava i NVO koje se bave pravima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, u cilju primjene i monitoring ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava.</p>
--	--

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnostisu prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatora za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
---	---	-------------------

<p>Nevladine organizacije su prepoznate u Strategiji za unapređenje kvaliteta života manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori 2019-2023. godine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Organizovanje 6 okrugla stola , radionica, seminara - Porast informisanosti javnosti 	<p>Istraživanje o nivou diskriminacije ranjivih društvenih grupa u Crnoj Gori STRATEGIJA MANJINSKE POLITIKE</p>
---	---	---

<p>kao veoma bitni partneri sa kojima treba razvijati saradnju, dalje unapređujući dosadašnja iskustva i partnerstva i stavljajući akcenat na aktivan doprinos svih aktera ostvarivanju ravnopravnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u crnogorskom društvu.</p>	<p>- Povećan stepen podizanja svijesti javnosti o multikulturalnosti i pravima manjinskih naroda</p> <p>- Djelovanje na unapređenje zakonodavnog okvira za postizanje očuvanja i unapređenja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica</p> <p>- Mjere i aktivnosti preduzete od strane lokalnih vlasti na implementaciji nacionalne Strategije na lokalnom nivou</p> <p>- Unprijeđen strateški okvir za unapređenje manjinskih prava.</p> <p>- Učestvovanje u radu radnih tijela i radnih grupa za unapređenje prava manjinskih naroda</p> <p>- Veći stepen povjerenja građana u institucije</p> <p>- Sprovedene brojne edukacije različitih ciljnih grupa</p> <p>- Sprovedena istraživanja;</p>	<p>2019-2023</p> <p>Izveštaji o realizaciji projekata/programa NVO-a koje su nosioci projekata/programa;</p> <p>Izveštaji Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Izveštaji o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019-2023</p> <p>Izveštaji o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica</p> <p>Informacija o zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica</p> <p>Izveštaji EK o napretku Crne Gore</p>
<p>Doprinos nevladinih organizacija je vrlo značajan zbog prenošenja znanja i iskustava u oblasti očuvanja i unapređenja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, kroz organizovanje različitih edukacija, koje će za cilj imati razmjenu znanja i iskustva, iz okruženja u saradnji sa ekspertima, prenošenje znanja i iskustva u vezi primjene koncepta razumnog prilagođavanja, kreiranju kampanja praćenje implementacije mjera iz Strategije i promociju jednakosti, a koje su definisane Akcionim planom za 2020 godinu, realizovanje aktivnosti koje se odnose implementaciju preporuka Komiteta SE o Regionalnim i manjiskim jezicima.</p>	<p>Broj realizovanih mjera iz Strategije manjinske politike</p> <p>Broj i vrsta realizovanih kampanja</p> <p>Sprovedeno istraživanje</p> <p>Broj i vrsta sprovedenih edukacija</p> <p>Broj edukovanih učesnika</p> <p>Broj realizovanih aktivnosti sa nevladinim organizacijama,</p> <p>Broj i vrsta realizovanih aktivnosti sa predstavnicima lokalnih samouprava</p>	

<p>Dati ciljevi će biti postignuti kroz realizovanje aktivnosti, posebno kroz partnerstvo nevladinih organizacija i koji za cilj imaju zaštitu, očuvanje, unapređenje i promociju jednakosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori; organizovanje istraživanja i analiza stanja u oblasti unapređenja i očuvanja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, saradnju sa lokalnom samoupravom u ovoj oblasti, pokretanje i sprovođenje kampanja za podizanje nivoa svijesti o pravima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.</p>	<p>Broj i vrsta realizovanih aktivnosti sa predstavnicima medija</p> <p>Broj distribuiranih informativnih materijala, objavljenih publikacija, emitovanih audio-vizuelnih sadržaja, funkcionalnih IT platformi;</p> <p>Broj realizovanih kulturno-informativnih manifestacija;</p> <p>Broj i vrsta realizovanih događaja (okrugli sto, radionice i dr. događaja javni skup, javni časovi, edukacije) koji za cilj imaju unapređenje prava manjinskih naroda u različitim oblastima</p>	
--	---	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2023. godini, doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

<p>Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2021. godini</p>	<p>Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)</p> <p>Javni konkurs će doprinijeti da se, kroz realizaciju raznovrsnih aktivnosti predloženih projekata nevladinih organizacija, realizuju mjere iz Strategije manjinske politike 2019-2023, Preporuka Komiteta SE o regionalnim i manjinskim jezicima, Akcionog plana za poglavlje 23. (Pravosuđe i temeljna prava).</p>
--	---

Izrada sve obuhvatne statističko-analičke studije o manjinskim narodima i drugim manjinskim nacionalnim zajednicama, zabrana diskriminacije, upotreba jezika i pisma, obrazovanje,

kultura (tradicijska), razvojna i ekonomska politika, informisanje, politička participacija i zastupljenost u organima vlasti.

Izvršiti studiozno istraživanje o demografskim, ekonomskim, pravnim, socijalnim, kulturnim i drugim aspektima koji determinišu položaj manjinske populacije. Studija bi trebala biti koordinisana između resornog ministarstva i ostalih uključenih institucija koji će odrediti Vlada Crne Gore i NVO sektora. Organizovanje kampanja od strane NVO sektora u cilju zabrane diskriminacije prema manjinskim narodima. Povećan stepen nivoa svijesti o važnosti ljudskih i manjinskih prava i eliminacije diskriminacije.

Normativno uređenje upotrebe jezika i pisma, na lokalnom, regionalnom i državnom nivou; ovo uključuje ujednačavanje procesnog i materijalnog zakonodavstva, u skladu sa pomenutim međunarodno-pravnim standardima; upotrebu jezika i pisma od strane manjina u skladu sa relevantnim ustavnim garancijama; u tom kontekstu, obezbijediti se uslovi za izvršavanje ovih zakona, koji podrazumijevaju organizacione, funkcionalne i kontrolne mehanizme, izmjenai uskladjivanje nastavno-naučnih i vaspitno-obrazovnih programa u cilju uključivanja adekvatnih sadržaja iz kulture, tradicije i istorije manjina. Ovo podrazumijeva unošenje ovih sadržaja kao obaveznih u vaspitno-obrazovni proces na svim nivoima.

Očuvanje kulturne baštine, kulturno-istorijskih spomenika, tradicije manjina, obezbjediti se zakonskim i drugim mjerama, kojima treba da prethodi popisivanje i registracija kulturno-spomeničkog blaga, kao cjelokupnog nasljedja države Crne Gore.

Izrada planskih dokumenata, kojima se pospješuje regionalni razvoj i zapošljavanje, posebno, u područjima nastanjenim manjinskom populacijom, posebno u sjevernom dijelu Crne Gore.

U skladu sa raspoloživim sredstvima nevladinim organizacija, Obezbjediti finansiranje programskih sadržaja posvećenih manjinama, posebno u djelu informisanja ili finansiranja programa koja pospešuju informisanje na jeziku manjina na vizuelnim ili štampanim medijima.

Potrebno je ustanoviti sistem kadrovskih evidencija, sa posebnim akcentom na manjinski aspekt kadrovskih evidencija, u skladu sa standardima zaštite podataka o ličnosti, čime se te evidencije stavljaju u funkciju svrhe u koju su ustanovljeni;

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u... godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
"Integracija sa identitetom manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u crnogorsko društvo"	350.000,00€	

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u... godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

- Glavni korisnici projekata i programa NVO koji će se finansirati putem predložene javnog konkursa su:
- savjeti manjinskih naroda
  - organi državne uprave, kroz učestvovanje na edukacijama koje će realizovati nvo organizacije , razmjenu znanja i iskustva sa ekspertima koji će biti predavaci na edukacijama
  - organi lokalne samouprave, kroz učestvovanje na edukacijama o primjeni antidiskriminacionog zakonodavstva i mehanizmima zaštite, kao i učestvovanje na edukacijama o primjeni Strategije manjinske politike.
  - sudstvo, tužilaštvo, inspekcijski organi, policijski organi.
  - Politički predstavnici iz redova manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica,
  - Gradjanke i gradjani Crne Gore
  - Državni i lokalni službenici i namještenici
  - Javnost Crne Gore

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv javnog konkursa “INTEGRACIJA SA IDENTITETOM MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U CRNOGORSKO DRUŠTVO “	Očekivani broj projekata: 20 do 25

4.4. Navedite najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa:	
“ INTEGRACIJA SA IDENTITETOM, MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U CRNOGORSKO DRUŠTVO“	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: _____ 8.000 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 15.000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: “Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”

5. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovale u konsultacijama
Javni poziv za konsultacije na WEB portal		

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija

	programa nevladinih organizacija	
„AFIRMACIJA GRADANSKOG DRUŠTVA I PROMOVISANJE RAZLIČITOSTI,“	3 službenika	Arben Xhurreta Fikret Lulanaj Predstavnik NVO

Ovjera ministra:

Ime i prezime GAZMEND CUCA	 Potpis <i>[Signature]</i>
-------------------------------	---